

DAKAPÖ

Personaltidning för AB Bahco Ventilation Ansvarig utgivare Berndt Gustavson. Nr 1 1978

Ett "arkadiskt" inneklimat

Omslagsbilden till detta nummer av Dakapo är huvudillustration till annons nummer tre i vår institutionella annonsserie, den som började med "handen" och fortsatte med "skorstenarna".

Den här gången handlar det om inneklimatet. Rubriken är BAHCO: När inneklimatet måste vara bättre än uteluften". Illustrationen är en oljemålning av den franske konstnären Pierre Peyrolles, samma konstnär som skapade skorstenarna.

”Vi klarade 77 nu gäller det 78”

Det för Bahco-koncernen 1977 uppnådda resultatet blev tillfredsställande. Vårt eget bolags resultat försämrades gentemot 1976 års utfall. Vad som bl a dragit ned resultatet är dels den svåra konjunkturen på våra två viktigaste utlandsmarknader, nämligen Danmark och Frankrike, dels att vi satt in betydligt större resurser än tidigare för att för framtiden säkra vår verksamhet i dessa för oss viktiga länder. Om man alltså tar hänsyn till denna högre internationella insats jämfört med 1976, blir resultatet för Bahco Ventilation 1977, trots en i Sverige starkt vikande marknad, i nivå med tidigare år.

Att det varit riktigt att vi prioriterat exporten under 1977 visar dagsläget. Våra marknadsmöjligheter internationellt sett visar för dagen en något ljusare och mer expansiv bild än det mycket bekymmersamma läget på den svenska marknaden. I första hand påverkas vi av den allmänna investeringsoviljan, vilket gör att byggbranschen i Sverige, som vi är helt beroende av, för närvarande visar en vikande volym.

Vi har här att göra med en konjunkturredgång, som många experter bedömer som den svåraste i vår tid. Då är det knappast förvånande att även vårt företag blir påverkat. Våra produkter och system hör framtiden till. Problemet är att vi ännu inte kan se några tecken till att konjunkturen är på väg uppåt.

Vi har en längre tid följt utvecklingen med stor vaksamhet och har nu efter de första månadernas resultatutfall informerat de fackliga organisationerna om att sysselsättningssvårigheter har uppstått som kan förorsaka risk för friställning. Vid det extra sammanträdet i Företagsrådet den 25 april diskuterades det förvärrade läget och vi enades då om att söka bidrag i form av den sk 25-kronan för utbildning och utveckling av ett relativt stort antal anställda.

I tidigare nummer av vår personaltidning har jag redan i stora drag talat om de olika åtgärder vi vidtagit och som jag i det följande mer i detalj skall redogöra för. Vad som är viktigt är att vi inte låter oss helt ledas av konjunkturen utan i stället söker påverka vår situation genom egna ansträngningar, så att vi förbättrar vårt resultat och som en följdverkan därav även sysselsättningen.

Längre fram i detta nummer av Dakapo vill jag närmare beskriva den åtgärdsplan, som vi i olika sammanhang har informerat om. Den går under arbetsnamnet ”Plan 80” och skall av samtliga divisioner inom bolaget genomföras under åren 1978–1980.

Förhandlingsdelegationen

C-A Svegmar
Örjan Hultwall
Bernt Nedar
Annalena Aleblad
Suppleanter:
Sven Engvall
Curt Olsson
Rune Wahlund

Representant i skyddskommittén

Sune Berggren

Skyddsombud

Bengt Ahlin
Sune Berggren
Sven Engvall
Gottfrid Åkerblom

Representant i förslagskommittén

Jarl Björkenstam

Representanter i matsalskommittén

Bo Bengtsson
Karin Lindberg

Ungdomsombud

Eva Johnsson
Åke Jordanlov

Kontaktombud för kvinnor

Annalena Aleblad

Studieombud

Kjell Wedebrand

Representanter i divisionsråden

D-divisionen
Curt Olsson, ersättare Bo Bengtsson

I-divisionen
Åke Lindkvist, ersättare Folke Welén

S-divisionen
Sven Engvall, ersättare Kurt Belin

Avdelningskontaktombud

7:e vån	DTDA	Inga-Rosa Lillja
5-6:e vån	SPA	Tomas Hörz
3-4:e vån	IRPB	Lars Göril
2:a vån	EFK	Lars-Erik Andersson
D1, C1, F1	PAS	Birgitta Hällström
F2	ITR	Stig Carlsson
C2	DAC	P-O Grahn
B2	DMID	Bo Bengtsson
B1	EDDO	Wainö Malmsten
VK3, B-vst	IVPE	K-L Pettersson
VK 01	DKKB	Kurt Pettersson
RK 02	DKKP	Lars Lange
A-vst lager, o förråd	DVGA	Arne Fredriksson
Bahco Komfort	RS	Gunnel Andrén
SE, SIT, D-DE	SITK	Erik Sandberg
Kont.byggn. exkl.		
SIT, SE, S-DE	SIKR	Leif Jonasson
Verkst.byggn.	SRFK	Sven Luks

AB Bahco Ventilations Arbetsledareklubb

Styrelse och övriga funktionärer under år 1978:

Ordförande	Rune Gustavsson
Kassör	Stig Svensson
Sekreterare	Göte Wiström
V ordförande	Sven Sköld
Styrelseledamot	Bertil Björling
	Åke Lindh
Styrelsesuppleanter	Sven Olsson
	Rolf Erixon
Kontaktmän för montage:	
Luleå	Ove Wyöni
Sundsvall	Bert Nylander
Enköping	Bertil Björling

Stockholm
Norrköping
Malmö
Göteborg
Växjö
Forsmark
Umeå

Löneförhandlingskommitté

Löneförhandl. suppleant

Roine Lindgren
Rolf Eriksson
Karl-Erik Mattsson
Gert Johansson
Göran Hagström
Eigil Frohm
Lars-Erik Meijer

Rune Gustavsson
Ingvar Karlsson
Thomas Andersson
Raine Bodin

Roine Lindgren
Per Bohjort
Hans Lindström
Rolf Erixon

Ledamot av skyddskommitté Åke Lindh
Skyddskommitté suppl. Nils-Erik Eriksson
Ledamot i företagsråd Rune Gustavsson
Företagsråd suppleant Styrelsemedlem
Förslagskommitté Börje Lindblad
Förslagskommitté Lars Färnkvist
suppleant Rune Gustavsson
Rep i bolagsstyrelsen Göte Wiström
Styrelserep kommitté Sven Sköld
Studieorganisatör Arvo Laurila
Matsalskommitté Thore Johansson
Matsalskommitté suppl. Alf Pettersson
Dakapo Göte Wiström
Dakapo suppleant Åke Lindh

Invandrarrundervisning

Språkutbildning enligt lagen om svenska med samhällsorientering för invandrare gäller fortfarande. Lagen innebär att invandrare (utom norrmän och danskar) har rätt till svenskundervisning på betald arbetstid med 160 eller 240 timmar. Utbildningen är en grundutbildning och gäller för de invandrare som har svårigheter att skriva och tala svenska. I tveksamma fall har ABF ett testmaterial som den enskilde får genomgå. Resultatet av testen är sedan avgörande för om man får 0, 160 eller 240 timmar. Inom Bahco Ventilation har 10 grupper genomgått utbildningen och 2 nya grupper startades vecka 6 1978. Vi har alltså genomfört utbildningen för de flesta invandrarna, men vi vet också att

några ej har nåtts av informationen om dessa utbildningsmöjligheter. Vi ber därför er som ej genomgått utbildningen att ta kontakt med någon av dessa personer: Reijo Marjoniemi 0171-35100, Karl Söderberg 0171-33200.

Detta gäller såväl våra anställda i Enköping som de på våra arbetsplatser runt om i landet.

Invandrarkommittén

Personalenkäten

I slutet av förra året gick vi ut med en enkät till alla anställda. Den hade gemensamt arbetats fram av

en grupp bestående av Rune Gustafsson SALF, Kjell Krüger METALL, Curt Olsson SIF, Inga Ekstrand, Carl-Eric Gestberg, Karl Söderberg och Gunnar Mångsbro (projektledare).

Trots att svarsfrekvensen blev låg - ca 60 % på kontorssidan och ca 12 % på verkstadssidan - har många utnyttjat tillfället att föra fram synpunkter på och önskemål om saker och ting. Glädjande många har dessutom anmält intresse för personliga kontakter och detta kontaktarbete har just avslutats. Enkäterna kommer nu att bli föremål för fortsatt bearbetning där bl.a. önskemål om utbildning närmare ska undersökas. Vi får kanske anledning att återkomma till enkäten i ett senare nummer när den blivit slutligt bearbetad.

Onsdagen den 8 mars lyftes två väldiga luftbehandlingsaggregat på plats på taket av Bahco Ventilations fabriksbyggnad i Enköping. Lyften skedde med hjälp av en hundratons lyftkran med en mastlängd på 60 meter.

Takaggregaten ingår som ett led i en stor satsning på bättre arbetsmiljö. Under 1977 och 1978 kommer arbetsmiljöförbättringar för totalt 2,6 miljoner kronor att genomföras på företaget. För perioden fram till år 1981 finns en plan för arbetsmiljöinvesteringar, som uppgår till 6,1 miljoner kronor. Huvuddelen av dessa investeringar gäller just luftmiljön och bullerbekämpande åtgärder.

JÄTTELYFTET

Ny ventilation i A-verkstaden

När Bahco Ventilation byggde nya lokaler vid E18 på utfarten mot Stockholm 1962 gjorde man en grundlig utredning om hur ventilationen skulle utformas.

Man ville ha ett system som var lätt att bygga in i huset, anpassat till lokalens flexibilitet, som skapade ett bra klimat och som var ekonomiskt.

Systemet kallas Bahco Airmaster och kännetecknas av att man blåser in luft på sådant sätt att varje luftstråle kan betjäna mycket stora lokalområden. På detta sätt kan man nedbringa andelen kanaler i en ventilationsanläggning och få en mycket ekonomisk anläggning.

En annan stor fördel är att man trots den höga inblåsningshastigheten i takzonen vid den koncentrerade inblåsningen får mycket jämna och låga lufthastigheter i vistelsezonen på den återcirkulerande luften.

Varför har man då fått klagomål på ett sådant bra ventilationssystem?

Ett av skälen är att installerade maskineffekter har ökat mycket sedan fabriken var nybyggd och detta gör att lokaltemperaturen stiger om inte luftomsättningen ändras i lokalerna, ett annat är att produktionen ändras samtidigt som de hygieniska gränsvärde-

na för många ämnen som måste användas, har skärpts betydligt. Ytterligare ett skäl är att vi människor har ökat kraven på god luftkomfort. Vad som accepterades 1962 upplevs inte som bra idag.

Har man då inte gjort någonting under alla dessa år?

Jo, de ursprungliga luftmängderna har ökat med 50 % vid ombyggnad för övergång till fjärrvärme.

Därmed hade man kommit upp i den övre gräns som ursprungliga Airmaster-systemet kunde klara utav.

forts. sid 15

OPERATION 80

Denna 3-årsplan är ett program som talar om **hur och när** vi skall genomföra de planer, som vi genom systematiska utredningar successivt tagit fram under förra året.

Vi har i planen lagt in en, som vi bedömer, realistisk konjunkturfaktor, innehållande att vi för det första året utgått ifrån en något sämre svensk och internationell konjunktur. En mindre förbättring tror vi är möjlig först under slutet av 1979.

Eftersom divisionerna är olika till såväl produkt- som marknadssegment, är det viktigt att planen differentieras och integreras djupt ner i hela vårt företag.

Plan 80 är indelad i 4 olika block, nämligen **utlandsrörelsen, de fasta kostnadernas reducering, överkapaciteten i den svenska produktionen och produktstrukturering**. Det första och det sista blocket utgöres av de expansiva delarna, eller de delar som inriktar sig på i första hand intäktsökning, medan de två mellersta tar itu med överkapacitetsproblemet.

Planen är inriktad så att 1978 och 1979 kännetecknas av den sk genomförandefasen, där vi har lagt upp en 24-månaders löpande tidplan för de olika åtgärdernas genomförande. 1980 skall vara det år, då vi genomfört den nödvändiga omstruktureringen av företaget, då vi så att säga kan utnyttja den nya kostym som på sikt skall ge oss en plattform för

fortsatt expansion. Vi har siktat in oss på att 1980 nå det concernmässiga avkastningskravet på det arbetande kapitalet. Detta är inte bara ett concernkrav utan även ett naturligt krav, som vi skall ställa på oss själva. När vi detta mål, har vi betydligt större handlings-

frihet och större möjligheter att göra satsningar för framtiden både på produktutveckling och marknadsutveckling. Detta måste ligga i allas intresse att vi byter dagens snåla verklighet mot en tillvaro, som ger större utrymme för mer offensiva metoder. Detta är en **målsättning** som icke framgår av den nu lagda siffermässiga 3-årsplanen. Vi vill återkomma till detta, när vi på ett säkrare sätt kan avläsa effekterna av de redan igångsatta aktiviteterna för Plan 80.

Vi har delat upp **överkapacitetsproblemet** i två delar, den ena huvudsakligen bestående av överskott på tjänstemän och indirekt kollektivanställd personal. Här finns naturligtvis med samtliga kostnadsposter, men ovannämnda är de helt dominerande. Vi visste redan förra året att vi bär med oss ett stort antal tjänster för mycket, vilket i första hand är en effekt av den tidigare genomförda divisionaliseringen. Vi har kommit överens med de fackliga organisationerna om att genom att utnyttja den naturliga avgången och genom omplacering och utbildning söka lösa detta överkapacitetsproblem, **givetvis under förutsättning att inga dramatiska negativa marknadsförändringar inträffar som ändrar bilden**.

Den andra delen av Överkapaciteten är den som finns i produktionen, beroende bland annat på att vi icke genom någon väsentlig volymtillväxt, snarare tvärtom, kunnat utnyttja gjorda rationaliseringar. **Marknadsutvecklingen** det sista året har klart indikerat detta.

Exempelvis har vi idag en högeffektiv

monteringsline för spisfläktar, som kan ta mer än 3 gånger så mycket som vi idag producerar.

Ett överslag, snittmässigt över samtliga verkstäder, visar att även en ökning av produktionen mot nuläget på mellan

20-40 % inte kräver några nämnvärda investeringar. Allt detta gör att vi måste finna metoder att anpassa kapaciteten till ett realistiskt värde, givetvis under förutsättning att detta medför klara omkostnadsvinster. I detta ligger också en anpassning av planeringsteknik och optimal organisation.

När det gäller utlandsrörelsen, som nu har vuxit till nära 1/4 av den totala försäljningen till kund, har vi sedan en tid tillbaka gjort ett grundligt kartläggningsarbete för att få fram en strategi som skall ge lönsamhet och **utökning** av den delen av vår verksamhet. Vi vet redan nu, att de flesta av våra utlandsbolag är på rätt väg, men vi skall återkomma längre fram i vår och lämna ett mer konkret svar på hur vi tänker skapa en lönsam internationalisering av vårt bolag.

Utlandsverksamheten kommer att bli den del av vår rörelse, som av allt att döma har möjlighet att växa snabbast. Våra produkter och vårt kunnande är tekniskt sett internationellt mycket slagkraftiga. Våra, under åren dyrköpta, erfarenheter är nu mogna att om sättas i lönsamhet och volymtillväxt. Vi vet att både personal och produkter måste vara anpassade till den marknad där de skall användas. Vi har lärt oss prioritering och vikten av marknadskunskap. Vi måste kunna räkna och bedöma våra lönsamhetsmöjligheter, **baserade på varje lands särart och**

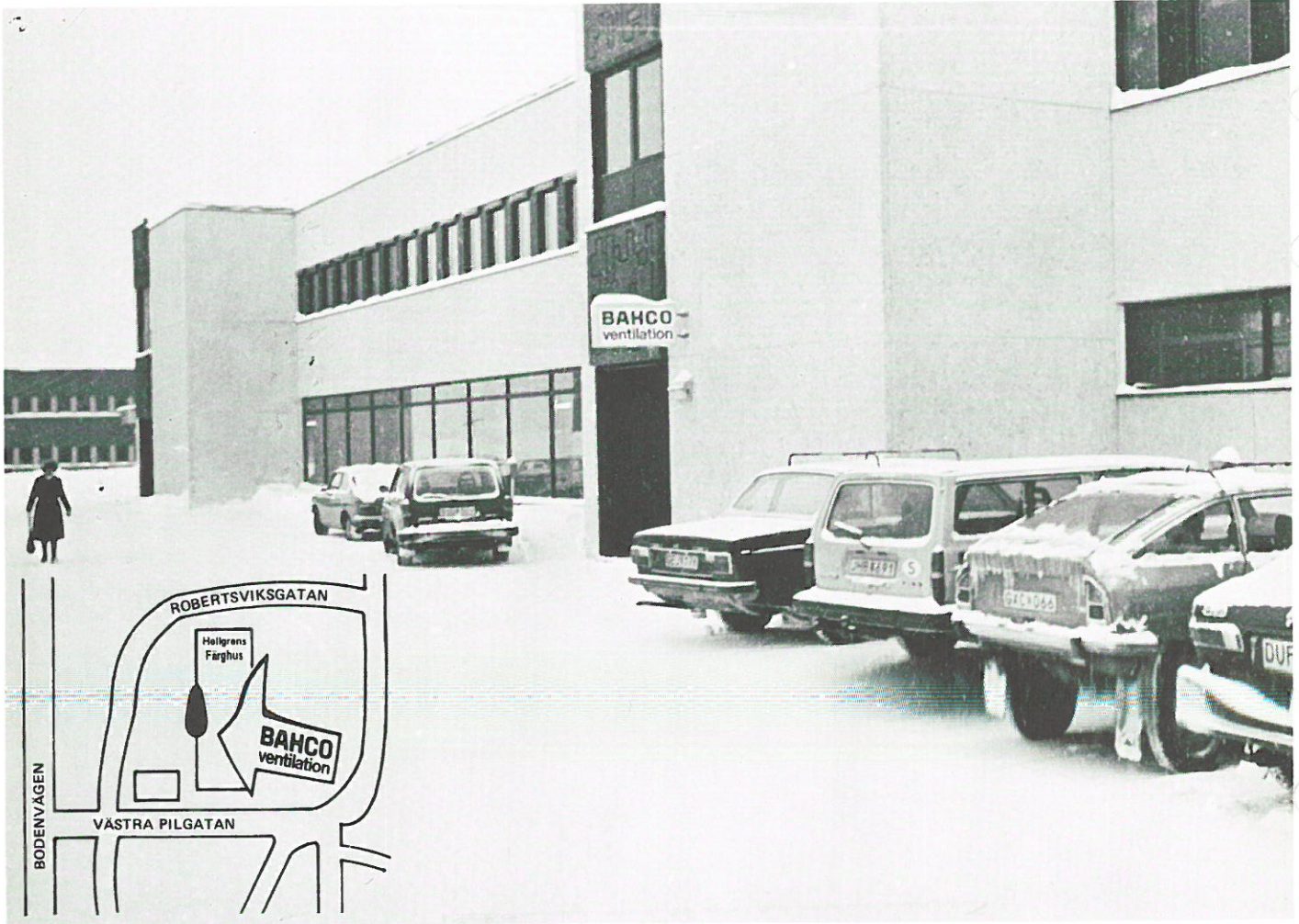
struktur. Vårt höga kostnadsläge skall kompenseras genom terminalverkstäder och tekniskt högt svenskt vetande inom vår bransch. Denna bransch är alltså en av de få som vårt land fortfarande är ledande inom.

Ebbe Ottosson – en tungviktare i luftaffärer

LULEÅ

FEBRUARI 1978

Bahco Ventilation i allmänhet och entreprenaddivisionen i synnerhet har sedan många år ett starkt fäste i norr. På Luleåkontoret arbetar ett väl sammansvetsat gäng, som framgångsrikt försvarar BAHCO:s färger i den hårda kampen om marknadsandelar i Norrbotten.

En stor del av framgången kan säkert tillskrivas den fina laganda och det goda kamratskap som visas både i arbetet och på fritiden. Att ett flertal medarbetare dessutom under svettiga men nyttiga former i bl.a. skidspåren skaffar sig en fin kondition och fysik tillkommer säkert som ett extra plus idag.

För hur är då läget idag, snart 1 1/2 år efter beslutet kom att skjuta på

Stålverk 80 in i en oviss framtid? Utan tvekan innebar detta en planeringschock för många företag och man kan med fog säga att beslutet fått följdverkningar och bieffekter för hela länets näringsliv. Inom den kommunala sektorn har speciellt Luleå drabbats hårt, men även grannkommunerna Boden, Älvsbyn och Piteå har drastiskt tvingats revidera sina planer på grund av att den förväntade befolkningsexpansionen uteblir. Påbörjade stora byggnadsprojekt har stoppats och bostadsproduktionen har skurits ned kraftigt. Allt detta i kombination med den allmänna lågkonjunkturen och problemen för våra basnäringar – massa, malm och stål –

har självfallet även påverkat vår verksamhet. Vi har således fått kännning av en avmattning under 1977 även om vår bransch inte är lika konjunkturkänslig som byggbranschen i övrigt.

Även om clondykestämningen naturligt nog kommit av sig, finns det dock tecken som tyder på att vi vågar hysa viss försiktig optimism inför framtiden.

Positivt för vår bransch är debatten kring och kraven på bättre energihushållning och arbetsmiljö. Detta skapar en ökad marknad, samtidigt som vår erfarenhet och vårt tekniska kunnande kommer väl till pass. På kort sikt kan vi dessutom räkna med tidigareläggning av vissa stat-

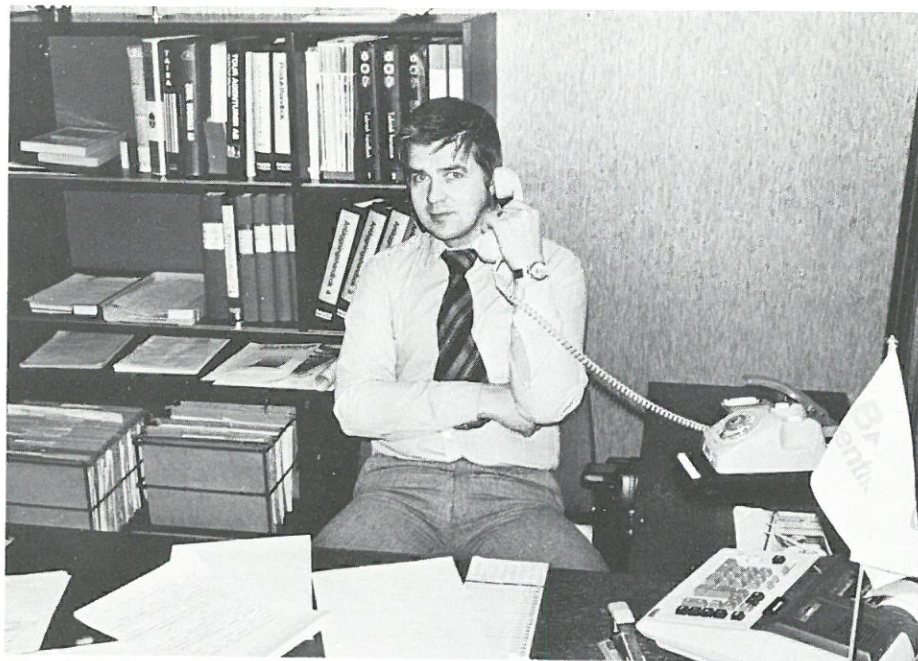
liga och kommunala byggnadsprojekt samt olika former av stödåtgärder till basnäringarna. På längre sikt kanske vi vågar hoppas på att den norrländska basindustrin på olika sätt kommer att förädla sin produktion och då till »mera färdiga produkter». Detta kommer att ge bättre sysselsättning och ökad internationell konkurrenskraft. För vår bransch betyder detta en ökad marknad inom ett intressant verksamhetsområde. Samtidigt ökar marknaden progressivt eftersom basnäringen för sin verksamhet behöver servicenäring i form av verkstäder, kommunal service etc.

Sammanfattningsvis kan man säga att det nu gäller för oss att tillsammans på alla nivåer mobilisera all den styrka och skicklighet vi kan för att i dubbel bemärkelse övervintra och småningom gå emot en ny vår. Min fasta övertygelse är att vi har de bästa förutsättningar att lyckas med detta!

Ebbe O.

Lennart Nilsson, ett ganska »suddigt» liv jag för på konstruktionsavdelningen min dag jag gör ritar stoftanläggning hit, rökgasanläggning dit, utan att släppa ut ett skit. Därför oftast en order följer

Lennart Nilsson

Sture Malmström

med andra arbetsuppgifter som med den döljer men jag har mer på min lott att bevaka budgeten för kontorets idrott. På fritiden jag ikläder en annan roll med racket och badmintonboll.

Sture Malmström arbetar som försäljare på gren 2. Över hela vårt nordligaste distrikt, där resorna kan vara nog så betungande beroende på det geografiska läget.

Tyngdpunkten på arbetsuppgifterna ligger på komfortventilation inom industrin, men på senaste tiden har totalentreprenader dominerat.

Arbetet är både intressant och omväxlande men i frånvaro av Stålverk 80 och den dåliga konjunkturen har investeringsviljan på våra basindustrier uteblivit, och bidragit till att konkurrensen är stenhård.

Jag har arbetat 10 år inom företaget varav 4 år på installationsavdelningen (SI) som montageledare.

Det mesta av fritiden ägnar jag bland annat till familjen, villan och sommarstugan i Tor-

nedalen. För att inte glömma friskvården försöker jag stärka min kondition med skidåkning där Vasaloppet hör till höjdpunkterna.

Agneta Johansson är vår telefonröst och ansikte utåt.

Jobbar sedan 2 år tillbaka på kontoret. Förutom att jag sköter växeln så blir det en hel del korrespondens och offerter som skall skrivas ut.

På min fritid åker jag slalom och handarbetar.

Jag **Nils Olsson** arbetar på produktionsavdelningen, vilket omfattar allt arbete efter försäljning till färdiga anläggningar.

Produktionsavdelningen är ett nytt begrepp på Bahco och innebär ett intimt samarbete med SI. Detta samarbete har i realiteten funnits här i 10 år.

Anställningstiden för mig inom Bahco, Luleå är 13 år, där jag sysslat med det mesta inom kontoret.

Fritiden är en enda stor aktivitet eftersom

Agneta Johansson

Nils Olsson

jag liksom många andra här i Luleå sysslar med olika former av motion som löpning, badminton, skidor (åkt Vasaloppet), etc.

Förutom detta så är jag med i en manskör, vilket fört med sig att jag blivit körledare för »Bahco Singers» som alltid blir bättre och bättre ju mer kvällen lider vid våra festliga sammankomster.

Birgit Lövgren har hand om kontorets korrespondens plus en hel del övriga kontorsgöromål.

Jag började på Luleåkontoret hösten 1970. Omväxlande arbetsuppgifter med härlig kamratanda och fin arbetsmiljö på vårt nya kontor gör att jag trivs med mitt arbete.

Vad fritiden beträffar så ser jag fram emot sköna skidhelger i Vittjokkfjällen där vi har husvagnen uppställd.

Bill Sandberg är säljare på gren 2 samtidigt som jag är gruppchef för gren 2, med till-

sammans sex tjänstemän, tre säljare och tre ritare-konstruktörer.

Vi arbetar i huvudsak med egna konstruktioner och anläggningar. Jag själv arbetar till största delen med stoftavskiljningsanläggningar för industrin, där våra kunder bl.a. är LKAB, Boliden och SSAB (gamla NJA).

Jag är med mina 11 år på BAHCO väl inarbetad i företaget, och projekt »Nr 1» just nu är en stor JSA-filteranläggning för kopparkaldoverk, Boliden Rönnskårsverken.

Mitt arbete innebär för övrigt en hel del tjänsteresor, som med våra norrländska avstånd ofta innebär att fritiden kommer i »kläm». Jag tycker att arbetet är stimulerande och ger många nya kontakter och erfarenheter.

Fritiden ägnar jag till stor del åt friluftsliv, skidåkning vintertid, cykelåkning under sommarhalvåret, i övrigt tar familj och villa en stor del av dom lediga stunderna.

Arnold Larsson arbetar som säljare på gren 2. Ett stimulerande arbete med skiftande problem att lösa. Uppföljningsresor på anläggningar kommer därutöver som ett avbrott i kontorsgöromålen.

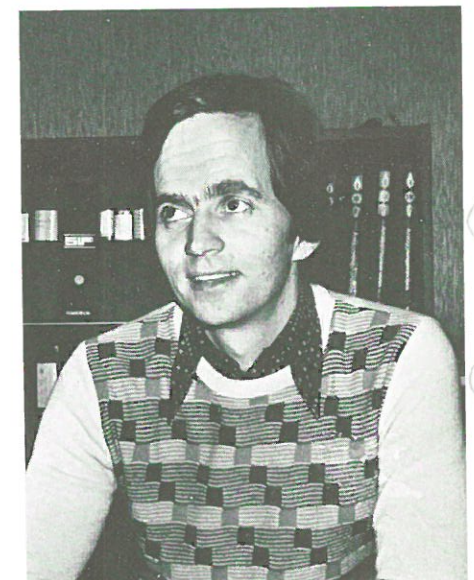
Började på Bahco i Enköping -69 men från februari -74 på Luleåkontoret.

Lattjade lite med fotboll i ESK:s härliga kamratgäng under min Enköpingsvistelse. Här i Luleå blir det badminton, skidor och tennis för det mesta.

Tillbringar helger och semester under det »varma» halvåret tillsammans med »gumman» ute i sommarstugan intill ett härligt, rent, norrländskt vattendrag. Vad kan man mer begära?

Arnold Larsson

Bill Sandberg

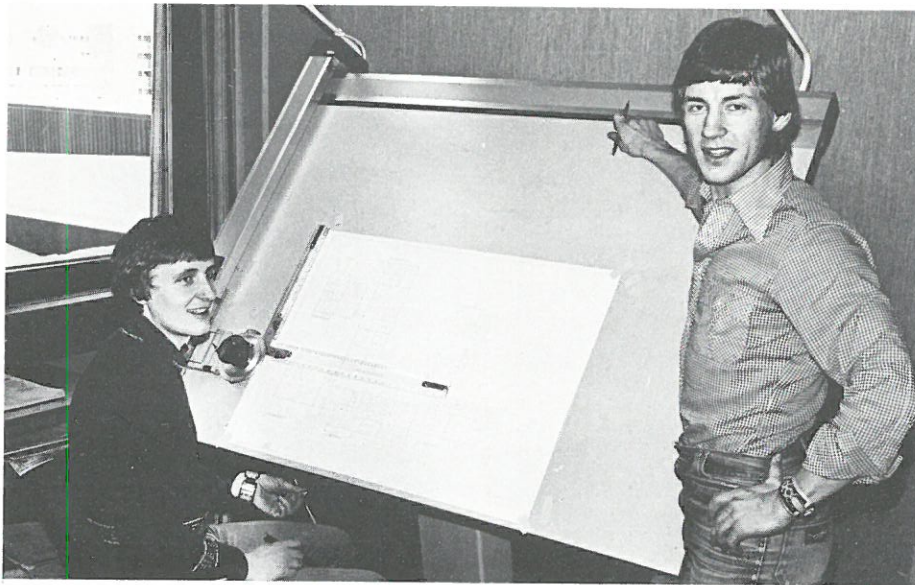
Britt Lövgren

Roger Stridfelt och Hardy Blom tronar här ritkontorets »småsuddare» dom är.

Roger ritas komfortabel ventilation och Hardy ger åt industrin lektion. Så har ni problem inneboende vänd Er till oss med förtroende.

Kanske en lektion i »Ping Pong» eller hemlisen med att bli armstrong, varför inte ventilation som egentligen är vår största passion.

Roger Stridfelt och Hardy Blom

Ulf Bjarnhagen arbetar med anläggnings-uppföljning. Det innebär att man får syssla med det mesta. Det blir administrering, teknisk och ekonomisk uppföljning m.m., av order och även en del försäljning.

Ofta blir det resor och besök på arbetsplatser, vilket gör att arbetet blir omväxlande. En annan sak som jag också sysslar en del med är orderbehandling.

På fritiden, nu under vinterhalvåret, blir det en del utförsäkring, badminton och skruvande på en gammal MGA.

Reinhold Ladenstedt är ansvarig för det nya servicebolaget Bahco-Lindac i Luleå.

Jag är ofta ute och reser på »fältet» där jag utför och försöker sälja vår service. I första

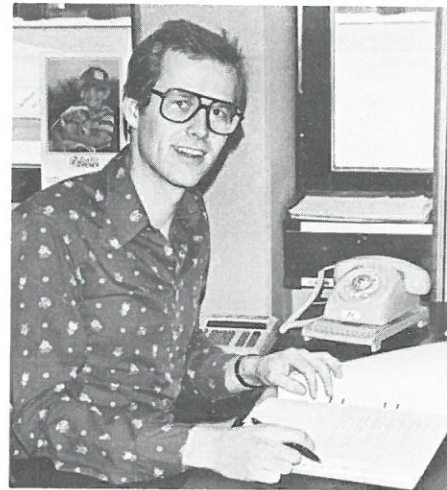
hand är det på de stora tunga basindustrierna i Norrland, d.v.s. SSAB (gamla NJA), ASSI, SCA, LKAB och Boliden AB.

Regionen sträcker sig från Örnsköldsvik i söder till Kiruna i norr, samt några industrier i norra Finland. Jag har arbetat 13 år i Enköping varav ca 10 år på Bahco Ventilation. 1972 började jag på Luftvårdsdivisionen och tillhörde den fram till dess att det nya servicebolaget bildades i år.

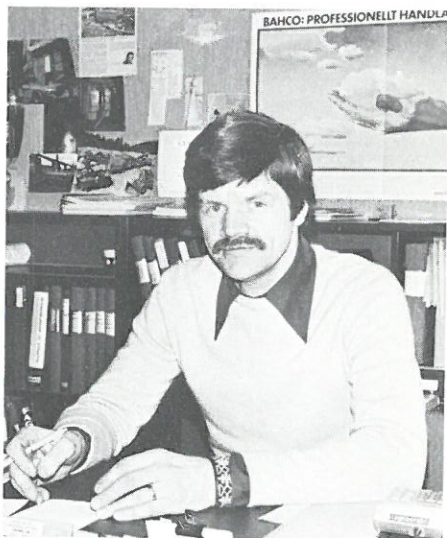
Jobbet är intressant, man träffar en hel del människor när man är ute och reser och när jag inte åker omkring ute har jag en plats här på S-divisionens filialkontor i Luleå. Här på kontoret är det bra sammanhållning med fin kamratskap, man tillhör liksom en »storfamilj».

Jag **Gerda Turborn** har arbetat på Bahco, Luleå sedan 1963 så jag har fått tampats med många medarbetare, varav Lars-Göran hör väl till dom bättre.

Trivs utmärkt med arbetet som är omväxlande. Kunderna är snälla överlag (skäller ogärna på kvinnor). Fritiden ägnar jag mig åt bl.a. skidåkning, gymnastik, hem och familj.

Ulf Bjarnhagen

Reinhold Ladenstedt

Jag heter **Lars-Göran Gustafsson** och har hand om anläggningsförsäljningen på gren 3 samt materialförsäljningen på gren 4. På gren 4 arbetar jag tillsammans med Bahco Luleås veteran å »first lady» Gerda Turborn. I dessa tider med alla dystra prognoser och hot om nedläggning av vår basindustri i Norrbotten näste man använda både försäljningslist och Gerdas kvinnliga charm för att uppfylla alla ambitiösa försäljningsprognoser från Enköping.

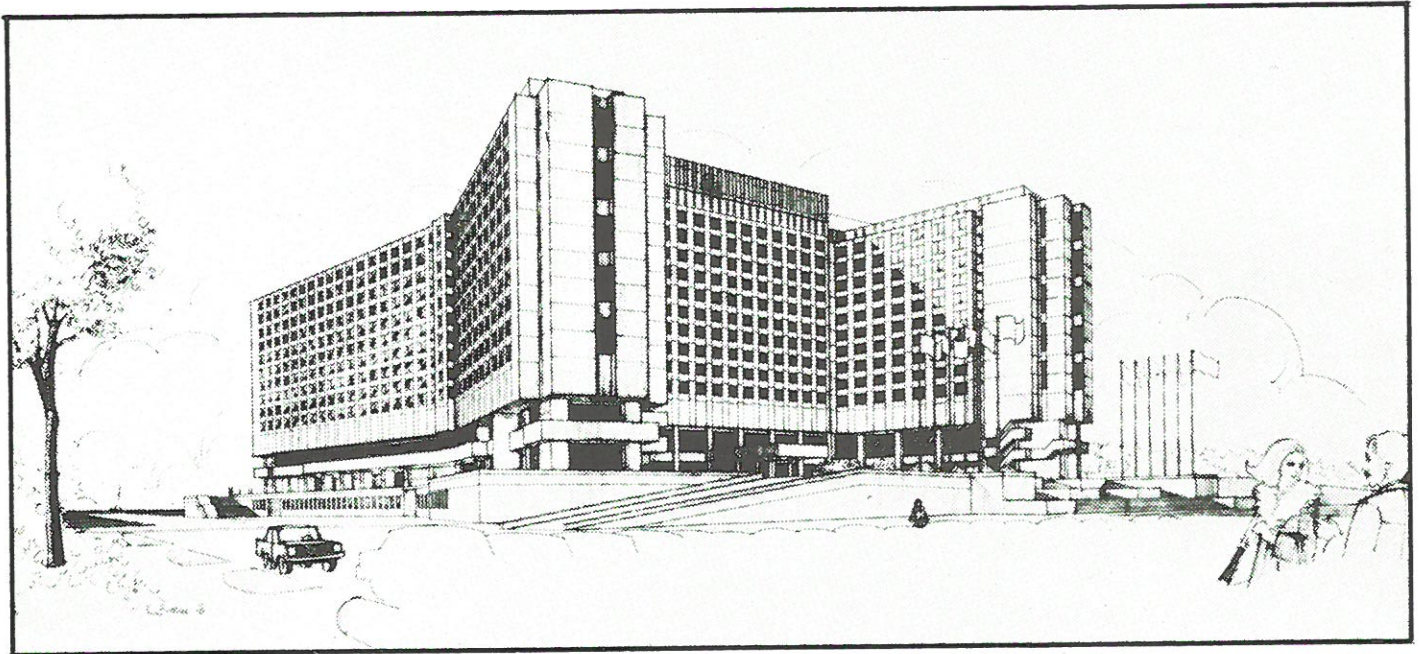
I Luleå har jag arbetat sedan hösten 1975 och innan dess var jag på Stockholmsfilialen i 5 år.

Några fritidsproblem har man ej när man jobbar på Bahco Luleå, för alltid är det någon person med »idrottsligt stora ambitioner» som vid fiket gör någotutspel om diverse aktiviteter. Det kan gälla att t.ex. åka Vasaloppet, cykla midnattssolstrampen 15 mil, spela badminton, etc. för här »fuskar» man med allting som har med motion att göra.

Gerda Turborn och L. G. Gustafsson

Svensk byggarbete

C:a 200 m från Finska vikens strand reser sig hotell Pribaltiskaya med sina 16 våningar och 1200 gästrum. Pribaltiskaya betyder »vid Östersjön» och kommer man upp några våningar i hotellet har man en storlagen utsikt över Finska vikens vatten.

På byggarbetsplatsen märker man dock inte mycket av att man är i ett främmande land. Av de c:a 480 anställda på bygget är den övervägande delen svenskar. Man uppför hotellet med svenskt material enligt svenska metoder. Utrustningen och inredningen är också till stora delar svensk. Man äter svensk mat som lagas av svenska kockar på byggets kantin och de barn som följer med går i svensk skola som finns inrymd i en lokal på bygget.

Det är först när man kommer utanför arbetsplatsen som man märker att man är i ett främmande land med ett språk som av de flesta upplevs som mycket svårt att förstå och att lära. Leningrad med sina drygt 4 milj. invånare erbjuder annars den kulturellt intresserade en underbar källa att ösa ur. Från sina 200 år som Rysslands huvudstad har den många praktbyggnader och konstskatter att uppvisa och den räknas alltjämt som detta väldiga lands kulturcentrum.

Hur finner då sig vårt folk till rätta i denna miljö. Dakapo talade med

några av våra anställda vid ett besök den 20 jan.

HENRY ERIKSSON

Om vi först tittar på jobbet får vi väl säga att vi håller tidsplanen ganska väl. Problemet är att få leveranserna att klaffa och att sköta kontakterna med telex är inte så lätt alla gånger. När man jobbar på det här viset känner man sig väldigt ensam många gånger och man måste fatta beslut som man egentligen inte har fullmakt till för att jobbet ska gå vidare. Ett annat problem vid utlandsarbeten jämfört med Sverige är att kunna hålla killarna jämt sysselsatta. Hemma kan man låna folk mellan olika arbetsplatser för att parera toppar och dalar i beläggningen, men den möjligheten finns ju inte här. Får man dessutom problem med leveranserna så ger det många gånger ett svårare montage på alla sätt.

Åker man ut på ett jobb av det här slaget ska man ha klart för sig att det kan bli jobbigt i längden. Det verkar som det går bra ett tag för killarna, men efter c:a 3 mån. förefaller det som att man kommer in i en krisperiod och man ska ha klart för sig att det inte är samma sak att hänga kanaler i Leningrad som i t.ex. Stockholm.

Fritiden kan också vara ett problem för många om man inte är kulturellt intresserad. Man kan t.ex. inte få tag på idrottshallar och simhallar, för de är som regel fullbelagda och går man på restaurang så är för det mesta inte servicen vad man är van vid hemifrån, men kaviarn och drickat är ju bra förstås. Och det är klart att efter en tid så finner man sig i att det är på det här viset.

Men som sagt var – det kulturella utbudet är toppen. Man har t.ex. 3 bra TV-program, där kanal 1 är lokalt för Leningrad, kanal 2 är riksomfattande och kanal 3 innehåller barnprogram och filmer. Se'n finns det också en rad sevärda museer och palats, men ofta är det så långa köer till dessa att man drar sig för att gå dit. Det är naturligtvis också ett handikapp att man inte begriper någonting av vad det sägs, för gjorde man det skulle man säkert få ut mer av vistelsen här.

GERT SMITT

Jag kom hit den 1:a juni förra året och har varit med om att montera 1200 fanroil och litet friskluftrör. Jag har tidigare arbetat både i Polen och Bulgarien innan jag efter ett

splats i Leningrad

halvt års uppehåll i Sverige kom hit.

Här var det ungefär som man föreställt sig, fast värre. Kontrollen är hårdare och man upplever att man är påpassad överallt. Det är svårt att umgås med ryssar, för de verkar vara rädda för att tala alltför öppet. På fritiden finns inte mycket att göra utan man är mestadels hemma. På lördag och söndag brukar man gå på krogen vintertid, men på sommaren kan man vara ute på ett annat sätt.

Jag har varit på Eremitaget och det är verkligen en världsattraktion och har även besökt Sommarpalatset som också är sevärt, och då speciellt parken. Vill man så kan man ju också gå och se på ishockey så här års.

Gert Smitt

GERT-INGE KARLSSON

Jag har varit här sedan den 27 nov. och blir kvar till i slutet av mars. Jag har mest hållit på med att sätta ihop ABC-aggregat, men även dragit en del kanaler.

Det här är mitt första utlandsjobb och man märker ju att saker och ting inte är som i Sverige. I affärerna finns inte mycket att handla och man kan inte vara säker på att få

det man tänkt sig. Öl och läsk finns

visserligen, men man köper det som

Henry Eriksson

rubel får man en skaplig måltid med förrätt, varmrätt och efterrätt och till det hela får man vin eller champagne.

I övrigt tycker jag att det är billigt att leva här och kamratskapen är god.

NIKOLAI APANOVITCH

Jag har arbetat här i 5 mån. och vi är 2 tolkar som är anställda här av skåningarna. Det här kommer för-

Nestor Soslavin och Nikolai Apanovitch

modligen att bli ett av de största hotellen i Europa med sina 1200 rum och 2400 bäddar. Orsaken till att svenskarna fick jobbet är att det är bråttom och att svenskar bygger både fort och bra. De är goda yrkesmän och trevliga att ha med att göra och samarbetet går mycket bra. Jag brukar bl.a. vara med och tolka när det är möten med ryska myndigheter och jag hjälper killarna med att ringa hem till Sverige. Vi sköter tolkningen här åt sammanlagt 14 firmor.

MAJ-BRITT ERIKSSON

Jag arbetar halvtid här på kontoret och sköter bl.a. korrespondensen till Sverige, betalar ut traktamente och hjälper killarna till rätta med litet av varje. Jag har varit här sedan den 20 febr. förra året och jag måste säga stt det finns väldigt mycket att se på för den kulturellt intresserade. Museer och teatrar har en väldigt hög klass och speciellt Kirov-teatern, där man ger operor och baletter.

Vi har även tittat på en del slott

Maj-Britt Eriksson

och speciellt Puschkinslottet kommer jag ihåg som är helt blått med rikliga tavelinsamlingar och möbler i olika stilar. Dessutom finns det gott om vackra parker i omgivningarna

att titta på och vill man, så kan man åka ner till sta'n och sedan ta båten till Petershov som var Peter den stores sommarslott. Tyvärr har vi ännu inte haft tillfälle att komma in i slottet eftersom man måste stå i kö för att komma in på de här kulturella sevärdheterna. Det kan ibland faktiskt vara kö på någon kilometer och det är tydligen så att folk kommer till sta'n utifrån landet med buss för att se på de här kulturminnesmärkena. Jag tycker att det är ett intressant land och har absolut inte haft det långsamt hitills.

GEORGIE LINDBERG

Georgie Lindberg är en lokalan-

anknytningen ligger dock flera generationer tillbaka i tiden och Georgie kan därför inte någon svenska alls.

»Jag har arbetat här hos Bahco sedan september förra året och den mesta tiden har jag varit i verkstaden och hjälpt till med handräkningsarbeten av olika slag. Jag har också slagit ihop ventilationstrummor och utfört andra enklare plåtslageriarbeten. Tidigare har jag studerat och när jag hållit på här ett år ska jag fortsätta att läsa vid universitetet».

GUSTAV PETTERSSON

Jag har arbetat här sedan slutet av oktober och i slutet av januari är det meningen att jag åker hem till familjen i Enköping. För det mesta har jag hållit på med fläktrumsmontage och jag tycker att arbetsplatsen är som en svensk byggarbetsplats, eftersom det är mest svenskar här, så några språkproblem har vi inte här. När jag är ute på stan brukar jag ha ett litet lexikon med för att klara av den ryska matsedeln.

Annars behöver man bara säga »turist» så blir man mycket väl bemött i affärerna.

När man är ute på sta'n kan man inte låta bli att lägga märke till hur man kör bil. Det går väldigt fort och det är litet otäckt när gångtrafikanterna springer ut i gatan och när det är mörkt har man för det mesta bara parkeringen tänd.

Jag hade gärna stannat på långtidskontrakt om det gått, men det är i

Tom Brolin, Leif Olsson och Georgie Lindberg

alla fall roligt att ha fått se hur det är i det här landet.

GUNNAR JOHANSSON

Den 20 jan. har jag varit här i 3 mån. och då åker jag hem eftersom jag varit här på ett 3-månaderskontrakt.

Jag har mest hållit på med montering av aggregat och även en del kanaldragning, och det är väl ingen större skillnad mot att jobba i Sverige, men jag har haft dålig mage mest hela tiden, och det har ju naturligtvis gjort det hela litet jobbigare. Den första tiden minskade jag faktiskt c:a 2,5 kg i vikt. Det här är mitt första jobb utomlands och det är ju intressant att se hur andra har det. Det man lade märke till först när man kom hit var de speciella lukterna som möter en i olika sammanhang, och att det inte är riktigt lika rent och snyggt överallt som man är van vid hemifrån. Dessutom förvånas man över hur efterhängsna flickorna är här. T.ex. när man går på restaurang och slår sig ner vid ett bord, så kommer ofta flickor och sätter sig vid samma bord och förväntar sig att de ska bjudas.

Det positiva är som jag redan sagt att man blivit en erfarenhet rikare och fått se hur ryssarna lever. Jag har varit in i en rysk lägenhet en gång och fått en liten inblick i hur de har det, och standarden och utrymmena var ju inte vad man har hemma. Man kan väl säga att trots de negativa delarna som jag upp-

levt, så ångar jag inte att jag åkte hit.

Exempel på information som ges på byggarbetsplatsens anslagstavlor:

TV 1
(Lördag)

- 14.00 SU:s mästerskap i ishockey, Dynamo (M)-Chimik (Vosk-resensk)
- 16.15 Din hälsa
- 17.00 Konsert
- 17.15 Maos arvtagare, del 2 Pragmatiker
- 18.00 TV-nytt
- 18.15 Tecknat för barn. En berättelse om Maitjisch-Kibaltjisch
- 18.35 Vetenskapligt program. Uppenbarligt och otroligt
- 19.35 En harpkvartett spelar
- 19.50 Långfilm. Den eviga kallelsen, del II.
- 21.00 Tiden
- 21.30 Konsert
- 22.25 Chopiniana - en film-balet

TV 2

- 16.10 Tecknat för barn: Aurora
- 16.30 Skolbarn-TV. De ungas skapande
- 17.00. Lantbrukarens timme

Gustav Pettersson
och Gunnar Johansson

- 18.00. Fotbollsturnering. Zenit (L)-Dnjepr (Dnjepropertovsk). 2:a hl
- 18.45. Dokumentärfilm
- 19.00. Regionalnytt Leningrad
- 19.30. Leningrads bildande konst
- 20.05. Festivalkonsert. Piano
- 21.30. Film. Kamrater framtidsmänniskor
- 22.30. Konsert
Nytt

TV 3

- 20.15. Gonatt lilla barn

- 20.30. Med filmkameran runt hela världen
- 21.30. Film. Berättelse om Lenin

Vädret för i dag (Lördag)

Kl. 07.00 var det 10-17 minusgrader i olika stadsdelar. Luftfuktigheten var 92 %, lufttrycket 772 mm Hg, sydlig vind 2-4 sekundmeter. Under dagen blir det 8-10 minusgrader och ingen nederbörd.

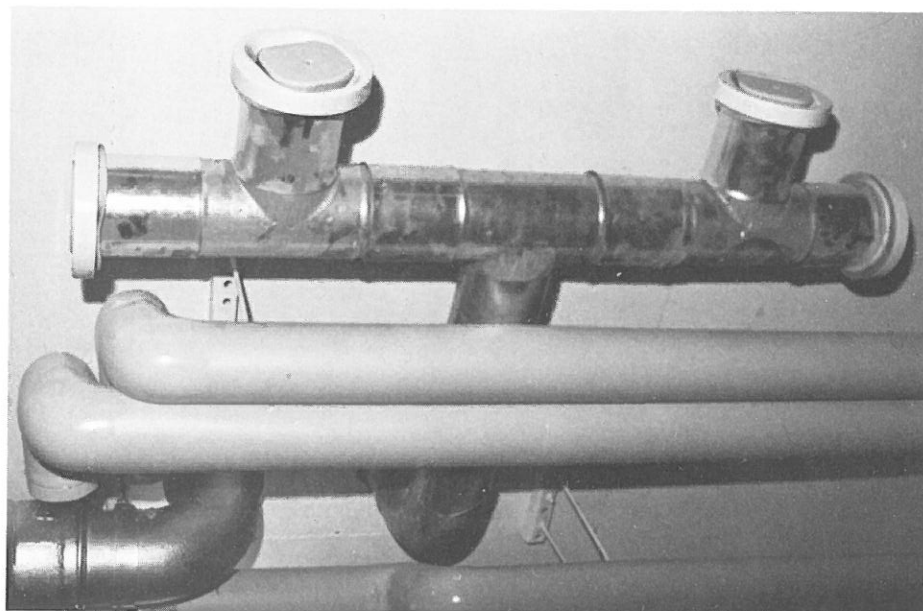

En liten ventilationsteknisk bildgåta

För en tid sedan hände det sig att en beställare av en ventilationsanläggning fick syn på nedanstående mästerverk på byggplatsen. Reaktionen blev omedelbar (och nästan otryckbar). Naturligtvis fanns det en förklaring varför de fyra ventilerna placerats på detta sätt. Kan du också komma på lösningen?

Rummet skulle delas upp i fyra mindre rum. Kanaler skulle förlängas i ett senare skede, men ventilerna måste sättas upp för justeringen av anläggningen.

Svar:

Kenneth Lindberg visar en finess i Hitachi-programmet.

Bahco Komfortkyla är den nya samlingsbenämningen för vårt kylprogram, som säljes av Bahco Komfort. Onsdagen den 15 februari, samma jättiga dag som självdeklarationerna skall lämnas in, hölls årets säljkonferens för det rikstäckande återförsäljarnätet.

Cirka 70 deltagare från ett 50-tal återförsäljare kom till konferensen, som blev mycket lyckad, trots att orientinfluensan passade på att slå till mot Enköpingsområdet. Den drabbade bla chefen för Bahco Komfort, Rolf Åkerlind, men det digra programmet kunde ändå genomföras programenligt. För programsamordningen svarade K. E. Rönnewing.

Förmiddagen ägnades åt produktkännedom på det utökade programmet. Det skedde vid två stationer, där Per Bårgård svarade för de luft-

kylapparaterna (CEC) och Kenneth Lindberg för de vattenkylda (Hitachi). För informationen om service, orderrutiner m m ansvarade Göte Broström. Samtidigt med information om kylprodukterna presenterades också luftvärmar- och avfuktarprogrammet av Curt Andersson och det helt nya luftrenarsortimentet av Tore Hanson.

På eftermiddagen gick Kurt Mangborg igenom marknadsföringsprogrammet för produkterna och varje deltagare fick med sig en packad väska med information. Säsongen kunde börja.

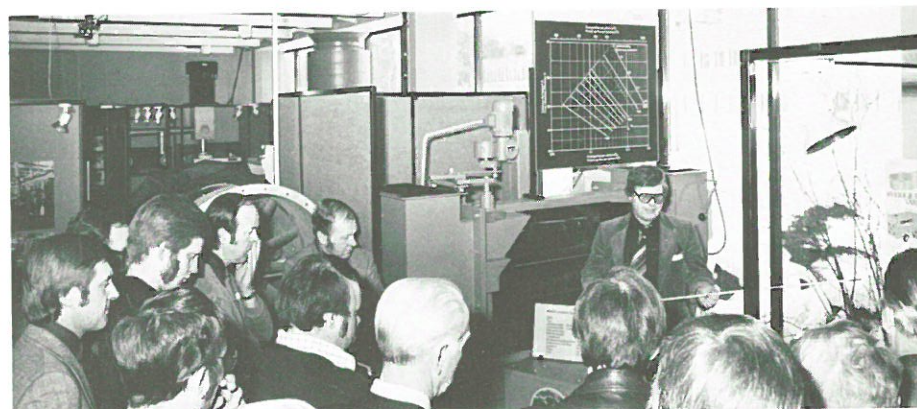
Dagen avslutades med bastu och svalkande bad i poolen på Stads- hotellet och en gemensam middag. Vid den förrättades prisutdelningen på den frågetävling, som omfattade hela dagens program.

Välbesökt säljkonferens för Bahco Komfortkyla

Per Bårgård presenterar nyheter i kylprogrammet.

Väskor som är fullpackade med information. Kurt Mangborg langar till K-E Rönnewing, som med några personliga ord på vägen vidarebefordrar väskorna till återförsäljarna.

Bahco:s luftvärmar- och avfuktar program visas av Curt Andersson.

Debatten blev ofta livlig när Göte Broström kom in på servicefrågor.

JÄTTELYFTET

Forts. från sid 4

Därför går vi nu över till en helt ny ventilationsprincip. I de flesta industrilokaler alstras någon form av föroreningar och även om man alltid ska försöka att ta bort dessa med punktutugningar, så frigöres ändå alltid några procent som förorenar lokalluften. Och i samband med dessa föroreningar frigöres nästan alltid energi som omvandlas till värme och drar med sig föroreningarna mot taket.

Värme och föroreningar söker sig alltså av egen kraft mot taknivån och om man nu blåser in ny luft till lokalen i taknivån så blåser man tillbaka värmen och föroreningarna till golvnivån och vistelsezonen.

Järför har man i Bahco's nya Floormaster-system valt att tillföra den rena luften i vistelsezonen så att luften får så kort väg som möjligt fram till de människor som ska använda den. Värme och föroreningar kan sedan ackumuleras i taknivån för att därifrån utgas ut ur lokalen.

När man ska blåsa in luft i närheten av människor är det viktigt att inblåsningshastigheten är låg och därför använder man sig av en stor cylinder.

För att tilluften ska hålla sig så ren som möjligt när den rör sig ut i vistelsezonen så vill man att den skapar så liten omblandning som möjligt, för att inte blanda upp sig med förorenad lokalluft.

Detta åstadkommes också genom att blåsa in med låg jämn hastighet över en stor yta. Det bästa material som vi funnit för denna inblåsningssyta är ett poröst material. Det är alltså inte avsikten att filtrera luften en extra gång innan den blåses in utan att få en absolut jämn luftfördelning. Men detta porösa material kommer givetvis att även fungera som filter och tilluften får en extremt låg partikelhalt när den lämnar donet.

Det är också viktigt att inblåsningsslöften håller rätt temperatur så att den rena luften flyter ut i vistelsezonen.

att luften rör sig horisontellt beror inte på inblåsningshastigheten, eftersom den är så låg, utan på att den luften är lite tyngre än den varmare luften i taknivån. Man vill alltså medvetet skapa en temperaturskillnad mellan vistelsezonen och utanför liggande luftlager.

Med den inblåsta luften bestämmer man sig för vilken temperatur man vill ha i vistelsezonen exempelvis +18°C och i det övre skiktet en något högre temperatur som normalt alstras genom värmeavgivande maskiner, belysning och solstrålning genom fönster, tak och väggar. Skulle utomhustemperaturen vara så låg att man förlorar mer värme ur huset än vad som tillföres, så träder separata luftvärmare i funktion. Dessa är placerade på ca 4 meters höjd och har bara den funktionen att hålla det övre luftskiktet på rätt temperaturnivå. Dessa kommer alltså att stå still en ganska stor del av året.

En annan fördel med detta inblåsningssystem är att man sommartid blåser in uteluftens temperatur direkt till vistelsezonen och inte låter luften värmas upp i onödan genom att först passera takzonen som nu sker i det befintliga Airmaster-systemet. Dessutom har inblåsningssättet fördelar när det gäller att ta till vara nattluftens låga temperaturer och magasinera kyleffekt i golvplatta och installationer.

Ytterligare en fördel finns vid brand. Även en mycket begränsad eldbrand kan ge stora rökmängder som stiger till taknivån och fyller lokalen med rök. Ett inblåsningssystem i taknivån blåser omkring röken och återför den till vistelsezonen men inblåsning i golvnivån med Floormasterdon bibehåller ett renare skikt i den nedre delen av lokalen så att man lättare kan evakuera lokalen och upptäcka var eldbranden befinner sig, för att man snabbare ska kunna bekämpa den.

Finns då inga nackdelar?

Jo, den absolut största är att man måste ställa inblåsningssonen på golvet. Man inkräktar på produktionsutrymmet och donen får en väldigt oskyddad placering.

Av detta skäl är det viktigt att man hjälps åt att skydda donen, som ju är uppställda för att skapa så bra klimat som möjligt.

OPERATION 80

Forts. från sid 5

Det fjärde och sista blocket har inriktat sig på vårt sortiment, där vi siktar på att successivt ta bort de olönsamma delarna och rikta in oss på ett strikt lönsamt bassortiment. Avvecklingen av bilvärmarrörelsen får ses som ett väsentligt steg på vägen mot detta mål.

Lönsamheten produkt för produkt skall vi nu undersöka. Tyvärr ökas problematiken av att vi i nuvarande konjunkturläge har sysselsättningsproblem, som ökar svårigheten att snabbt avveckla mindre lönsamma delar av verksamheten. Här kommer in ett viktigt moment, nämligen att vi nu forcerar framtagning av ersättningsprodukter. En serie nya och förbättrade produkter ur det nuvarande sortimentet kommer fram redan i år, trots att en väsentlig del av dessa tidigare var planerade att tagas fram först i ett senare skede.

Vi har också långt framskridna planer på nya marknadssegment och helt nya produktgrupper. I dessa planer ingår även förvärv av företag.

Vi måste stimulera både oss själva och andra till ökad kreativitet och vara flexibla och handlingskraftiga, när vi ställs inför nya och oväntade situatio-

Lite data om anläggningen:

Den ursprungliga Airmasteranläggningen hade ett tilluftsflöde på 7 m³/hm². Efter ombyggnad till fjärrvärme utökades luftmängden till 10 m³/hm².

Eftersom klagomålen kvarstod i huvudsak i pressaravdelningen utökades nu tilluftsflödet genom installation av två stycken nya takaggregat typ AEL på vardera 16,7 m³/s eller 60000 m³/h och samtidigt omfördelas tilluften från befintliga aggregat så att tilluftsflödet nu blir 26 m³/hm² i pressaravdelningen och ca 16,5 m³/hm² i övriga A-verkstad.

De nya takaggregaten är utrustade med värmeåtervinning. Detta medför att energibehovet ökar endast med en fjärdedel jämfört med om aggregaten inte haft värmeväxlare.

ner. Detta innebär inte att vi skall sitta och vänta på att "stekt sparvar flyger in i gapet på oss", utan vi måste verkligen anstränga oss att genom nya initiativ skapa goda tillfällen till förbättringar eller förnyelse. Vi måste vara realistiska, så att de nya produkter eller sortiment vi tager fram passar vårt eget företags nuvarande policy vad gäller såväl marknad som marknadsapparat. Inte minst viktigt är att finna nya vägar för marknadsföring och marknadsområden. Vårt nuvarande produktsortiment kan säkert föras ut på ännu oprövade marknadssegment, och nya marknadsmetoder kan för många produkter ge helt nya möjligheter. För vårt marknadsfolk finns rikliga möjligheter att visa sin kreativitet.

Slutligen och sammanfattningsvis – denna Plan 80 är nu i full gång och får betraktas både som en beredningsplan för fortsatta dåliga konjunkturer och som en omstrukturering av företaget för att på sikt skapa en förbättrad lönsamhet och expansion.

Ingen plan och inget program för ett företag blir verklighet, om de inte omfattas av alla i ansvarig ställning med vilja och entusiasm.

Lunchaktiviteter på lagret

Lunchtimmen kan användas till mycket. På lagret i Enköping ägnar man sig åt såväl vilda som stillsamma aktiviteter.

Pingisstafett tillhör de jobbigare sysselsättningarna. Här gäller det att när man slagit sin boll hinna över till bordets andra sida och ta nästa retur. Fördelen är naturligtvis att många kan vara med och spela vid samma bord.

Kortspel är väl något stillsammare, men ändå god träning för hjärnan och minnet. Kan det möjligen vara Bismarck (tremannawhist) som man spelar?

SPORT och MOTION

Arosmarschen

För 6:e året i följd deltog Bahco Ventilation IF i Arosmarschen med följande mannar som tillryggalade sina 3,6 mil:

Torsten Wigh, B-v
L-Petteri Jämsä, Batteri
Roger Johansson, Batteri
Thomas Andersson, DVAH
Osmo Urhonen, B-v
Mats Lennartsson, Fanna
Georg Fronda, DVAV
Ulf Eriksson, AEA

Åke Carlsson, DVG
Bo Eriksson,
Torgil Stark,
Ingemar Jacobsson, SIKK
Roland Hellström, DKUB

Man startar kl. 08.00 och man behöver inte vara i mål förrän 17.00 och det innebär att vem som helst i stort sett kan ställa upp. I år var deltagarna från 7 till 78 år.

Jultävlingarna

Bildgatan: Rätt lösning var: 1) Pincett, 2) Badmintonboll, 3) Tandkrämstubb, 4) Borr
Största bekymret förorsakade tandkrämstuben.

Pristagare: Bengt Johansson, Signhild Johansson och Håkan Vilén.

Julkryptot: I kryptot hade ett par felkonstruktioner insmugit sig, men trots det var det många som löste uppgiften föredömligt.

Pristagare: Lizzie Gustafsson, Didrik Aurenus och S E Villén.

Dakapo gratulerar

80 år

Albin Tilling 8 maj

75 år

Elis Blom 25 april

65 år

Bruno Sarv 3 maj

Karl Wallin 17 juni

Bengt Rodling 27 juni

50 år

Karin Byström 17 maj